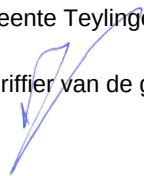

Behoort bij agendapunt 20
Nota reserves en voorzieningen
vastgesteld in de raadsvergadering van de
gemeente Teylingen van 8 maart 2018.

De griffier van de gemeente Teylingen,

Nota Reserves en Voorzieningen 2018

gemeente
TEYLINGEN

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
2	Definities, kaders en wetgeving	2
2.1	Onderscheid reserves en voorzieningen	2
2.2	Reserves.....	2
2.3	Voorzieningen.....	3
2.4	Functies van reserves	4
2.5	Rentetoerekening.....	4
2.6	Instellen en opheffen reserves en voorzieningen	4
2.7	Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	5
3	Beleidsvoorstellen reserves en voorzieningen	6
3.1	Algemene reserve.....	6
3.2	Bestemmingsreserves.....	6
3.3	Voorzieningen.....	8
3.4	Financiële verwerking wijzigingen	8
4	Bijlagen.....	9
4.1	Bijlage1 Overzicht reserves en voorzieningen.....	9
4.2	Bijlage 2: Overzicht reserves en voorzieningen per 1 januari 2017	19

1 Inleiding

Het beleid over reserves en voorzieningen is vastgelegd in de 'Nota reserves en voorzieningen'. Jaarlijks worden in de planning- en controldocumenten besluiten omtrent reserves geïntegreerd en vastgesteld. Inmiddels heeft er zes jaar geleden besluitvorming plaatsgevonden. Deze actualisatie is mede bedoeld om de besluitvorming van de afgelopen jaren gebundeld vast te leggen.

In april 2017 is met de auditcommissie reeds een beleidslijn inzet algemene reserve voor de algemene reserve besproken. Deze beleidslijn heeft zijn plek al gekregen in de Kadernota 2018-2021. De beleidslijn wordt met deze nota vastgesteld.

Inhoud nota

Een belangrijk onderdeel van deze nota is om een vuistregel vast te leggen voor de hoogte van de algemene reserve alsmede de inzet ervan, omdat de algemene reserve van Teylingen relatief hoog is. Bijlage 1 is een detailoverzicht van alle reserves. Per reserve en voorziening zijn de volgende gegevens vastgelegd.

Naam reserve/voorziening	
Type reserve:	Algemene reserve, bestemmingsreserve of voorziening.
Budgethouder:	Verantwoordelijk teammanager binnen de organisatie van HLTsamen.
Doel:	Voor welke doeleinden mag de reserve/voorziening ingezet worden.
Saldo per 1 januari 2018	Saldo zoals vastgelegd in de Programmabegroting 2018.
Gewenste omvang:	Wat is de minimale en/of maximale hoogte van de reserve.
Voeding:	Hoe wordt de reserve gevoed.
Onttrekking:	Welke onttrekkingen vinden plaats.
Rentesystematiek:	Hoe wordt de rente berekend.
Geblokkeerd:	Doordat er geen rente meer toegerekend wordt aan de eigen financieringsmiddelen zijn de reserves niet langer geblokkeerd.
Looptijd:	Tot wanneer blijft de reserve bestaan.
Opmerkingen:	Bijzonderheden.

Bijlage 2 bevat het overzicht van de reserves en voorzieningen zoals per 31 december 2016/1 januari 2017.

2 Definities, kaders en wetgeving

Gemeentelijke reserves en voorzieningen behoren tot het financiële vermogen van de gemeente. Het omgaan met de reserves en voorzieningen is één van de instrumenten van het financieel beleid en bevat bestuurlijke keuzes. Deze keuzes worden ingegeven door de politieke en bedrijfseconomische visie.

2.1 Onderscheid reserves en voorzieningen

In het "Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten" (BBV) worden in de artikelen 43 en 44 de begrippen reserves en voorzieningen nader gedefinieerd en toegelicht.

Volgens artikel 43 worden de reserves in de balans onderscheiden naar:

- o de algemene reserve;
- o de bestemmingsreserves.

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan de gemeenteraad een bepaalde bestemming heeft gegeven.

Voorzieningen worden gevormd wegens:

- o verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- o op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- o kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in het voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Voor bedragen die van derden worden geheven via tarieven is het volgende onderscheid van belang:

- o Tarieven, waarvan de besteding gebonden is, dat wil zeggen dat de middelen terug moeten worden gegeven als ze niet aan het specifieke doel waarvoor ze zijn geheven zijn uitgegeven. Deze middelen vallen als ze niet in het begrotingsjaar zijn besteed onder de voorzieningen.
- o Tarieven waarvan de besteding niet dusdanig is gebonden dat ze bij niet besteding moeten worden teruggegeven dienen onder bestemmingsreserves te worden opgenomen.

2.2 Reserves

Reserves worden omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die bedrijfseconomisch gezien vrij zijn om te besteden. Politiek gezien kan aan reserves een bepaalde bestemming worden gegeven. De reserves worden onderverdeeld in algemene reserves en bestemmingsreserves.

Algemene reserve

De algemene reserves zijn alle reserves, niet zijnde bestemmingsreserves, die primair dienen als weerstandsvermogen om tegenvallers in de exploitatie op te vangen. De omvang van de algemene reserve is afhankelijk van de risico's die de gemeente loopt.

De vorming van de algemene reserve geschiedt door bestemming van batige exploitatiesaldi of door incidentele oorzaken. Aanwending van de algemene reserve kan alleen plaatsvinden door het nemen van een expliciet raadsbesluit. Het beleid voor de inzet van reserves is bepalend voor de financiële gezondheid van de gemeente. Met name de relatie tot het weerstandsvermogen is belangrijk.

Bestemmingsreserve

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan de gemeenteraad een van te voren bepaald doel (bestemming) aan heeft gegeven. Egalisatiereserves zijn een bijzonder soort bestemmingsreserves. Ook egalisatiereserves hebben een van te voren bepaald doel en dienen om ongewenste schommelingen op te vangen op de tarieven die in rekening worden gebracht.

Dekkingsreserve

In het verleden konden investeringen direct ten laste van een reserve gebracht worden. Door aangepaste wetgeving (BBV) is het niet meer mogelijk om investeringen in één keer ten laste van een reserve te brengen. Wel mogen gedurende de afschrijvingsperiode jaarlijks de afschrijvingskosten ten laste van een reserve gebracht worden. De reserve waaruit de afschrijvingskosten worden gedekt heten dekkingsreserves. Risico van deze methode is dat er financiële ruimte gevonden moet worden op het moment dat de investering is afgeschreven en vervanging nodig is. De raad onderkent dit risico en zal terughoudend zijn met het instellen van nieuwe dekkingsreserves.

Stille reserves

Van een stille reserve is sprake als de marktwaarde (actuele opbrengstwaarde) van een actief (gemeentelijk eigendom) hoger is dan de boekwaarde. Hiertoe behoren bijvoorbeeld gebouwen en (landbouw)gronden die in pacht zijn uitgegeven. De stille reserves worden meegenomen bij de bepaling van de hoogte van het weerstandsvermogen.

2.3 Voorzieningen

Voor de definitie van het begrip voorzieningen is in het BBV aansluiting gezocht bij het Burgerlijk Wetboek deel 2. In artikel 44 van het BBV is bepaald wanneer er sprake is van voorzieningen. Voorzieningen zijn passiefposten in de balans, die een schatting geven van de voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen, waarvan de omvang en/of het tijdstip van optreden per de balansdatum min of meer onzeker zijn doch redelijkerwijs in te schatten en die oorzakelijk samenhangen met de periode voorafgaande aan die datum.

Het gaat bij voorzieningen om verplichtingen in de toekomst. Voorzieningen moeten naar beste schatting dekkend zijn voor de achterliggende verplichtingen en risico's. Ze hebben betrekking op kosten die in de loop van de tijd onregelmatig gespreid zijn, zoals bijvoorbeeld het groot onderhoud van gebouwen. Bij de vaststelling van het onderliggende onderhoudsplan wordt de voorziening ingesteld. Bij de vaststelling van het onderhoudsplan wordt bepaald wat de kosten voor onderhoud de komende periode (10 tot 15 jaar) gaat kosten. De totale kosten van de onderhoudswerkzaamheden worden gedeeld door het aantal jaar waarvoor het onderhoudsplan bedoeld is. Zodoende kan er jaarlijks een gelijk bedrag aan de voorziening worden toegevoegd. De kosten voor de onderhoudswerkzaamheden worden in het desbetreffende jaar uit de voorziening betaald. De kwaliteit van het onderhoud bepaalt de hoogte van het jaarlijkse te doteren bedrag. Vaststelling over de kwaliteit en de in te zetten middelen geschied bij vaststelling van het onderhoudsplan. Vereist is dat de onderhoudsplannen periodiek worden geëvalueerd en geactualiseerd.

Lid 3 van artikel 44 bepaalt dat er geen voorzieningen mogen worden getroffen voor jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een vergelijkbaar volume, zoals pensioen en wachtgeldverplichtingen. Reden hiervoor is dat dergelijke verplichtingen bij gemeenten reeds in de begroting en de meerjarenraming zijn verwerkt. Verplichtingen waarvan het bedrag aanzienlijk fluctueert, zoals de pensioenen voor (ex) wethouders, mogen wel als voorziening worden opgenomen. Andere voorbeelden zijn voorzieningen die voortvloeien uit de bedrijfsvoering, zoals rechtsgedingen en reorganisaties.

2.4 Functies van reserves en voorzieningen

Reserves hebben meerdere functies. Onderstaand worden kort de verschillende functies van de reserves toegelicht.

❖ *Bufferfunctie*

De algemene reserve is bedoeld als buffer om bij bepaalde onvoorziene omstandigheden te kunnen worden ingezet. De algemene reserve maakt deel uit van het incidentele weerstandsvermogen van de gemeente. De minimale hoogte van de algemene reserve is afhankelijk van de risico's en beheersmaatregelen die de gemeente heeft. Sommige risico's worden direct aan een bestemmingsreserve of voorziening gekoppeld, dit gebeurt veelal bij de risico's voor grondexploitatie.

❖ *Inkomens- en financieringsfunctie*

Door reserves en voorzieningen in te zetten voor de financiering van kapitaaluitgaven, wordt de rente die anders aan externe financiers zouden worden betaald bespaard (bespaarde rente). Bij de rentetoerekening wordt met deze methodiek rekening gehouden bij de berekening van de interne rente (renteomslag). Van belang is hierbij de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). Deze wet beoogt een solide financieringswijze van de decentrale overheden te bevorderen en schommelingen van rentelasten zo veel mogelijk te beperken.

De rente kan als structureel dekkingsmiddel ten gunste van de exploitatie worden gebracht. Deze handelswijze heeft tot gevolg dat bij aanwending van de reserve de renteopbrengst vervalt en er in de exploitatie een structureel tekort ontstaat. Bij deze handelswijze is er sprake van een beperking in de besteedbaarheid van de reserve (= geblokkeerde reserve). De gemeente Teylingen volgt hierin de advisering van de BBV en rekent geen rente over de eigen financieringsmiddelen.

❖ *Bestedingsfunctie*

De overige reserves en voorzieningen zijn, al dan niet verplicht, in het leven geroepen om besteed te worden aan een van tevoren bepaald doel. Bij de zogenaamde bestemmingsreserves ligt het bestedingsdoel vast. Hierbij kan sprake zijn van éénmalige doelen, zoals de dekking van de kapitaallasten van investeringen.

❖ *Egalisatiefunctie*

Reserves kunnen worden gevormd om baten en lasten over de jaren heen gelijkmatig te verdelen. Extreme pieken en dalen in de exploitatiebegroting kunnen zo worden vermeden. Zo ook kunnen ongewenste schommelingen in tarieven die aan derden in rekening worden gebracht door middel van een egalisatiereserve worden opgevangen.

2.5 Rentetoerekening

In de Notitie rente 2017 doet de commissie BBV de aanbeveling om het renteschema uit die notitie op te nemen in de paragraaf Financiering. Dat heeft Teylingen met ingang van de begroting 2017 gedaan.

In dezelfde notitie adviseert de commissie om geen rente meer te berekenen over eigen financieringsmiddelen. Teylingen neemt dit advies met ingang van het begrotingsjaar 2019 over. Het is gevolg hiervan is wel dat bij het opstellen van de begroting 2019 de rente vanuit de dekkingsreserves ten laste komt van de exploitatie. Dit levert een nadeel op van structureel ongeveer € 50.000.

2.6 Instellen en opheffen reserves en voorzieningen

Om een duidelijke en inzichtelijke indeling van de reserves te behouden dient het aantal reserves beperkt te blijven tot het hoogst noodzakelijke. Indien de noodzaak zich voordoet een nieuwe bestemmingsreserve in te stellen, gebeurt dit (op voorstel van het college) bij besluit van de gemeenteraad. Het budgetrecht ligt bij de gemeenteraad. Tot het vormen van bestemmingsreserves wordt overgegaan als:

- ❖ schommelingen worden voorzien bij aan burgers of derden te berekenen tarieven;
- ❖ een meerjarige inzet van extra middelen gewenst is om schommelingen in bepaalde uitgaven te minimaliseren;
- ❖ dekking voor toekomstige investeringen.

Bij de vorming van bestemmingsreserves wordt de gewenste omvang daarvan in beginsel vooraf bepaald, met waar nodig een noodzakelijk minimum en een gewenst maximum. Ook wordt een bestedingsplan opgesteld. Jaarlijks wordt bij de jaarrekening de stand van zaken van de betreffende reserve toegelicht.

De raad besluit tot opheffing van een bestemmingsreserve als een beoogd doel niet meer aanwezig is. Het uitgangspunt hierbij is dat dit geschiedt bij de vaststelling van de jaarrekening. Bij bestemming van het resultaat van de jaarrekening vindt de daadwerkelijke vorming, mutatie dan wel opheffing plaats.

2.7 Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Reserves kunnen uitsluitend worden gevormd en aangewend in het kader van de resultaatbestemming. Dit kan als volgt worden weergegeven:

Totaal baten en lasten programma's	
Totaal algemene dekkingsmiddelen	
Saldo van baten en lasten exclusief reservemutaties	<i>Resultaat voor bestemming</i>
Toevoeging aan reserves	
Onttrekking aan reserves	
Saldo van baten en lasten inclusief reservemutaties	<i>Resultaat na bestemming</i>

In de begroting wordt getracht een zo reëel mogelijk beeld te geven van de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves in een bepaald jaar. Toevoeging en aanwending van reserves kan alleen aan de hand van een besluit van de gemeenteraad. In principe worden deze besluiten opgenomen in het resultaat bestemmend deel van de begroting en/of de jaarrekening. Ook aparte beslissingen zijn mogelijk, bijvoorbeeld als onderdeel van de vaststelling van een beleidsnota. Toevoegingen en onttrekkingen hebben geen effect op het begroting- en rekeningresultaat voor bestemming. De onttrekkingen ten laste van een reserve worden op het betreffende programma verantwoord. De onttrekking vindt via de resultaatbestemming plaats.

3 Beleidsvoorstellen reserves en voorzieningen

3.1 Algemene reserve

De volgende beleidsvoorstellen worden doorgevoerd voor de algemene reserve:

1. Normering van de algemene reserve

Voorgesteld wordt om, conform de notitie beleidslijn Algemene Reserve van 13 april 2017, uit te gaan van een ondergrens van € 50 miljoen voor de algemene reserve. Per ultimo 1-1-2017 bedraagt de algemene reserve € 65.554.551.

Redenerend vanuit de functies en de normen is de onderbouwing als volgt:

a. Als financiering voor de uitgezette gelden van de hybride lening	€ 25 mln.
b. Als buffer voor risico's met een ratio van 2	€ 20 mln.
c. Gangbare minimumnorm die de toezichthouders hanteren	€ 5 mln.

2. Aanwending van de vrije ruimte

De aanwending van de algemene reserve is per definitie een politiek-bestuurlijke aangelegenheid en laat zich moeilijk vastleggen in vastomlijnde regels. Deze spelregels kunnen een bestedingsrichting aangeven, maar de gemeenteraad kan hier op ieder gewenst moment van afwijken. Toch kunnen we een aantal uitgangspunten meegeven op basis waarvan een eventuele wending van het surplus van de algemene reserve worden getoetst:

- *Geen potverteren: rendementvol besteden is het uitgangspunt*
Uitgangspunt is dat de aanwending "rendement" moet opleveren. Daarbij kan het gaan om financieel rendement, doordat het toekomstige lasten zal verlagen of dat het bijdraagt aan een zeker maatschappelijk rendement of maatschappelijke meerwaarde. In het tweede geval gaat vooral om een beleidsinhoudelijke toets en veel minder om een louter financiële toets.
- *Exploitatielasten verlagend*
Een bijzondere categorie van rendementvol besteden is een aanwending waarbij het een verlaging van toekomstige exploitatielasten tot gevolg heeft.
- *Investerings met een terugverdienkarakter*
De algemene reserve kan worden aangewend als stimulans voor investeringen die zonder die stimulans niet tot stand zouden komen, maar van waarde zijn omdat ze zich op (de lange) termijn weer terugverdienen.
- *Investerings in duurzaamheid*
Investerings in duurzaamheid hebben in ieder geval een maatschappelijk rendement. Of het tegelijkertijd ook een financieel rendement heeft, hangt af van de aard van de investering. De algemene reserve zou kunnen worden aangewend als vliegwieleffect of dit type investeringen mogelijk te maken.

3.2 Bestemmingsreserves

Terughoudend omgaan met het instellen van nieuwe dekkingsreserves

Om het mogelijk te maken investeringen uit te voeren zijn in het verleden dekkingsreserves gecreëerd. Het betreft met name investeringen in sportaccommodaties en gebouwen.

Een deel van de algemene reserve werd apart gezet om gedurende de afschrijvingstermijn de afschrijvingskosten ten laste van deze reserve te brengen. In de exploitatie ontstonden hierdoor geen hogere lasten. Jaarlijks wordt ongeveer € 1,1 miljoen aan afschrijvingslasten via dekkingsreserves verrekend. Indien ter zijner tijd vervanging nodig is van deze investeringen moet ruimte gevonden worden in de exploitatie. Om deze reden is het verstandig om terughoudend om te gaan met het instellen van nieuwe dekkingsreserves. Uitzonderingen hierop kunnen zijn investeringen die niet terugkerend zijn (bijvoorbeeld: aanleg nieuwe wegen).

Op te heffen bestemmingsreserves

In onderstaande tabel zijn de wijzigingen verwerkt die voorgesteld worden. Verwerking vindt plaats in de Jaarrekening 2018. Wanneer de besluitvorming al eerder heeft plaatsgevonden is dit vermeld in de toelichting.

Naam reserve	Voorgestelde wijziging
Reserve IZA-gelden	<i>Opheffen</i> De reserve loopt eind 2018 af. Bij het opstellen van de jaarrekening 2018 deze reserve opheffen. De reserve IZA-gelden wordt ingezet voor gezondheidsbeleid binnen de organisatie van HLTsamen.
Reserve clubgebouw Jeu de Boules De Vaste Voet	<i>Opheffen</i> De reserve loopt eind 2018 af. Bij het opstellen van de jaarrekening 2018 deze reserve opheffen.
Reserve Kunstgrasvelden vv Foreholte	<i>Opheffen</i> De reserve loopt eind 2018 af. Bij het opstellen van de jaarrekening 2018 deze reserve opheffen.
Algemene Reserve Vrij	<i>Opheffen</i> De "algemene reserve vrij" is in het verleden gecreëerd om gelden uit de reguliere algemene reserve vrij te maken en in deze reserve te doteren. Er is tot nu toe nooit gebruik gemaakt van de "Algemene Reserve Vrij". Nu de algemene reserve geen geblokkeerde reserve meer is, heeft deze reserve ook geen toegevoegde waarde meer.
Reserve bouwgrondexploitaties	<i>Opheffen</i> Gezien het saldo van per 1-1-2018 (€ 12.588,-) en de verwachting dat er geen gebruik meer gemaakt zal worden van deze reserve, de reserve bij het opstellen van de jaarrekening 2018 opheffen en het saldo over te hevelen naar de algemene reserve. Het beleid is nu als volgt: - Bij winsten grondexploitatie wordt eerst het RIF gevuld - Bij verliezen komt er een bijdrage uit de algemene reserve van de gemeente. Voor grondexploitatie Hoogkamer is een afzonderlijke voorziening getroffen.
Reserve Individueel Loopbaanbudget	<i>Reeds opgeheven</i> Deze reserve is bij de nota reserves en voorzieningen 2012 ingesteld, maar bestaat inmiddels niet meer.
Reserve NUP-gelden	<i>Reeds opgeheven</i> Deze reserve is bij de nota reserves en voorzieningen 2012 ingesteld. De reserve liep van 2012 tot en met 2014. In 2015 is deze reserve opgeheven.
Reserve BTW compensatie fonds oude activa	<i>Reeds opgeheven</i> Deze reserve liep in 2013 af.
Egalisatiereserve afval	<i>Reeds opgeheven</i> De egalisatiereserve afval is per 1-1-2014 omgevormd tot de voorziening egalisatie afval
Egalisatiereserve riool	<i>Reeds opgeheven</i> De egalisatiereserve riool is per 1-1-2014 omgevormd tot de voorziening egalisatie riool

In te stellen bestemmingsreserves

Er zijn sinds 2012 een drietal nieuwe bestemmingsreserves gecreëerd.

Naam reserve	Voorgestelde wijziging
Reserve duurzaamheidsleningen	<i>Instellen</i> In 2014 is de reserve duurzaamheidsleningen ingesteld. Deze reserve is bestemd voor particuliere duurzaamheidsinvesteringen. De gemeente heeft in 2014 € 598.522 aan de SVN overgemaakt. Daarnaast heeft de raad nog eens € 400.000 gereserveerd indien de SVN vraagt om een aanvullende storting. In het overzicht Reserves en Voorzieningen is deze reserve in twee delen opgenomen. Het reeds gestorte deel en het deel dat gereserveerd is.
Reserve Sociale woningbouw	<i>Instellen</i> Deze reserve is in 2016 gecreëerd en bestemd voor de dekking om elders in de gemeente worden ingezet om sociale woningbouw te realiseren. De reserve wordt gevoed met inkomsten sociale woningbouw uit anterieure overeenkomsten die tussen gemeenten en projectontwikkelaars en andere grondeigenaren wordt gesloten.
Reserve Kunstwerk	<i>Instellen</i> In de 2017-2020 heeft de gemeenteraad ingestemd met het instellen van de Reserve Kunstwerk met ingang 2017. Jaarlijks wordt het budget voor kunstwerken ad € 30.000 in deze reserve gestort. Op het moment dat er een kunstwerk wordt aangeschaft zal dit ten laste gebracht worden van deze reserve. Bij het afsluiten van de jaarrekening 2017 zal voor de eerste keer een dotatie van € 30.000 in deze reserve worden gedaan. Het richtbedrag/omvang van deze reserve wordt gesteld op € 80.000,-.

3.3 Voorzieningen

Beheerplan koppelen aan voorziening

Als beleidslijn aanhouden dat nieuwe onderhoudsvoorzieningen alleen ingesteld worden wanneer er een door de raad goedgekeurd beheerplan is vastgesteld. Onderdeel van de vaststelling moet het kwaliteitsniveau van het beheer zijn en de toegekende middelen (dotatie).

3.4 Financiële verwerking wijzigingen

Het samenvoegen, opheffen en initiëren van de reserves en voorzieningen wordt per 31 december 2018 verwerkt (Jaarrekening 2018). Bij het opstellen van de begroting 2019 wordt hier al rekening mee gehouden.

4 Bijlagen

4.1 Bijlage1 Overzicht reserves en voorzieningen

Overzicht reserves

Algemene Reserve	
Type reserve:	Algemene reserve
Budgethouder:	Teammanager Financiën
Doel:	De reserve bevat gelden, waaraan door de raad nog geen bestemming is gegeven. In principe is de algemene reserve vrij aanwendbaar. Deze reserve dient als buffer voor de afdekking van risico's en heeft een inkomensfunctie doordat een deel van de rente wordt toegerekend naar de exploitatie.
Saldo per 1 januari 2017	€ 65.554.551
Gewenste omvang:	De minimale hoogte van de Algemene reserve bedraagt € 50.000.000,- Normering van de minimale hoogte van de Algemene reserve is als volgt opgebouwd: - € 25 mln. Financiering uitgezette gelden van de hybride lening - € 20 mln. Buffer voor risico's met een ratio van 2 - € 5 mln. Gangbare minimumnorm door toezichthouders
Dotatie:	Dotatie is mogelijk indien de raad daar specifiek toe beslist.
Onttrekking:	Nadelige resultaten jaarrekening, risico's.
Rentesystematiek:	n.v.t.
Geblokkeerd:	Nee
Looptijd:	Onbepaalde tijd.
Opmerkingen:	

Bestemmingsreserves

Reserve Bodemsanering	
Type reserve:	Bestemmingsreserve
Budgethouder:	Teammanager Ruimtelijke Ontwikkeling Beleid en Advies
Doel:	Deze reserve is bestemd voor de dekking van het gemeentelijke aandeel in de kosten van bodemsaneringen.
Saldo per 1 januari 2017	€ 413.350
Gewenste omvang:	Niet bepaald
Dotatie:	De reserve is gevoed door een Provinciale bijdrage aangevuld met een gemeentelijke bijdrage.
Onttrekking:	Onttrekkingen vinden plaats als een bodemsanering heeft plaatsgevonden.
Rentesystematiek:	n.v.t.
Geblokkeerd:	Nee
Looptijd:	Onbepaald, zolang er grondsaneringen lopen.
Opmerkingen:	

Reserve Sociale woningbouw	
Type reserve:	Bestemmingsreserve
Budgethouder:	Teammanager Ruimtelijke Ontwikkeling Beleid en Advies
Doel:	Deze reserve is bestemd voor de dekking om elders in de gemeente worden ingezet om sociale woningbouw te realiseren.
Saldo per 1 januari 2017	€ 533.169
Gewenste omvang:	Niet bepaald
Dotatie:	De reserve wordt gevoed met inkomsten sociale woningbouw uit anterieure overeenkomsten die tussen gemeenten en projectontwikkelaars en andere grondeigenaren wordt gesloten.
Onttrekking:	Onttrekkingen vinden plaats na toestemming van de raad
Rentesystematiek:	n.v.t.
Geblokkeerd:	Nee
Looptijd:	Onbepaald.
Opmerkingen:	

Reserve Startersleningen	
Type reserve:	Bestemmingsreserve
Budgethouder:	Teammanager Ruimtelijke Ontwikkeling Beleid en Advies
Doel:	Het bevorderen en stimuleren van de woonkansen voor startende woningeigenaren.
Saldo per 1 januari 2017	€ 466.745
Gewenste omvang:	€ 5.531.364
Dotatie:	De opbrengst van de verkoop aandelen Bouwfonds is gestort in het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting. Daarnaast heeft de raad in februari 2011 raad besloten € 1.012.241 extra te storten. In 2012 is nogmaals € 1.000.000 gestort, conform het raadsvoorstel van 15 december 2011.
Onttrekking:	De financiering van startersleningen.
Rentesystematiek:	n.v.t.
Geblokkeerd:	Nee
Looptijd:	Afhankelijk van de looptijd van de laatst verstrekte lening.
Opmerkingen:	De Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten beheert het gemeentelijk revolving fund voor startersleningen. Vanuit deze stichting worden starterleningen verstrekt met een maximum van € 50.000 aan de inwoners van Teylingen. Elke starterslening wordt afgelost, zodat de gemeente uit de terug te ontvangen aflossing en rente weer nieuwe startersleningen kan verstrekken. Momenteel nemen 167 deelnemers deel aan deze regeling. Verwachting is dat er maximaal 200 deelnemers tegelijk zullen deelnemen aan deze regeling. Dan zal het revolving fund-principe volledig functioneren.

Reserve Investeringsstrategie Holland Rijnland (RIF)	
Type reserve:	Bestemmingsreserve
Budgethouder:	Teammanager Ruimtelijke Ontwikkeling Beleid en Advies
Doel:	Deze reserve is gevormd om aan de financiële verplichting aan de investeringsstrategie Holland Rijnland te voldoen. Gedurende vijftien jaar moet jaarlijks € 731.905 worden betaald (totaal € 11 miljoen).
Saldo per 1 januari 2017	€ 867.201
Gewenste omvang:	€ 5.885.240 (nog 8 termijnen van € 731.905)
Dotatie:	In principe gaat de opbrengst van alle te verkopen eigendommen in deze reserve, tenzij anders wordt besloten. Dotatie vindt plaats door de verkoop van diverse onroerende zaken. Een planning van te verkopen objecten wordt in de paragraaf Grondbeleid van de begroting en jaarrekening opgenomen.
Onttrekking:	Jaarlijks wordt € 731.905 onttrokken.
Rentesystematiek:	n.v.t.
Geblokkeerd:	Nee
Looptijd:	Tot en met 2024
Opmerkingen:	Van de volgende panden is geraamd dat ze in 2017 worden verkocht: Oranje Nassaulaan 14 (Warmond), Oosthoutplein Voorhout, Volksuniversiteit gebouw Kastanjehof Kompasschool, Bibliotheek Voorhout en Boerhaavestraat 54 (Voorhout).

Reserve IZA-gelden	
Type reserve:	Bestemmingsreserve
Budgethouder:	Teammanager Financiën
Doel:	Stimuleren gezondheidsbeleid voor gemeentepersoneel
Saldo per 1 januari 2017	€ 70.832
Gewenste omvang:	Wordt afgebouwd naar € 0
Dotatie:	Eenmalig dotatie door liquidatie van de gemeenschappelijke regeling IZA. Afgerond € 300.000 ontvangen. Laatste 10% is in 2013 ontvangen.
Onttrekking:	In 2018 wordt voor het laatst een bedrag onttrokken van € 20.832.
Rentesystematiek:	n.v.t.
Geblokkeerd:	Nee
Looptijd:	Tot en met 2018
Opmerkingen:	In overleg met vertegenwoordigers van het personeel is besloten de middelen aan gezondheidsbeleid te besteden. Reserve per 31 december 2018 opheffen.

Reserve Kunstwerk	
Type reserve:	Bestemmingsreserve
Budgethouder:	Teammanager Maatschappelijke Ontwikkeling, WMO, Participatie en Cultuur.
Doel:	Deze reserve is bestemd het aanschaffen van kunstwerken.
Saldo per 1 januari 2017	€ 0
Gewenste omvang:	€ 80.000
Dotatie:	Jaarlijks wordt het budget voor kunstwerken ad € 30.000 in deze reserve gestort. In 2017 voor het eerst.
Onttrekking:	Onttrekkingen vinden plaats als er een kunstwerk wordt aangeschaft.
Rentesystematiek:	n.v.t.
Geblokkeerd:	Nee
Looptijd:	Onbepaald.
Opmerkingen:	

Reserve Duurzaamheidsleningen	
Type reserve:	Bestemmingsreserve
Budgethouder:	Teammanager Ruimtelijk Ontwikkeling, Beleid en Advies
Doel:	Deze reserve is bestemd voor particuliere duurzaamheids investeringen.
Saldo per 1 januari 2017	€ 400.000
Gewenste omvang:	€ 998.522
Dotatie:	De gemeente heeft in 2014 € 598.522 aan de SVN overgemaakt. Daarnaast heeft de raad nog eens € 400.000 gereserveerd indien de SVN vraagt om een aanvullende storting. In het overzicht Reserves en Voorzieningen is deze reserve in twee delen opgenomen. Het reeds gestorte deel en het deel dat gereserveerd is.
Onttrekking:	Indien de SVN in de toekomst om een aanvullende storting vraagt zal dat ten laste worden gebracht van deze reserve.
Rentesystematiek:	n.v.t.
Geblokkeerd:	Nee
Looptijd:	
Opmerkingen:	

Dekkingsreserves	
Type reserve:	Bestemmingsreserve
Doel:	Dekken van kapitaallasten investering
Dotatie:	Deze reserves zijn bij aanvang gevuld door een onttrekking uit de algemene reserve.
Onttrekking:	De kapitaallasten van de bijbehorende investering
Rentesystematiek:	n.v.t.
Geblokkeerd:	Nee
Looptijd:	Gelijk aan afschrijvingstermijn bijbehorende investering.
Opmerkingen:	Onderstaand een overzicht van de huidige dekkingsreserves, met daarbij aangegeven: - de omvang per 1 januari 2017 - de einddatum van de looptijd - het gehanteerde rentepercentage

Naam dekkingsreserve Bedragen in €	Stand per 1 januari 2017	Einddatum looptijd	Rente %
Dekkingsreserve openbare verlichting	939.804	n.v.t.	Renteomslag
Dekkingsreserve nieuwbouw gemeentehuis	2.165.526	2031	Renteomslag
Dekkingsreserve Park Rusthoff	923.357	2033	Renteomslag
Dekkingsreserve Sportcomplex Rode Molenpolder	3.241.368	2035	Renteomslag
Dekkingsreserve Sportcomplex Vijfmeiweg	440.073	2037	Renteomslag
Dekkingsreserve Sportcomplex Wasbeek, korfbal	947.036	2037	Renteomslag
Dekkingsreserve Sport- en recreatiecomplex Wasbeek	397.251	Verschillend, afhankelijk van soort investering (gebouw/materiaal/installaties)	Renteomslag
Dekkingsreserve Sporthal Voorhout	233.278	2042	Renteomslag
Dekkingsreserve Clubgebouw Jeu de Boules De Vaste Voet	10.560	2018	Renteomslag
Dekkingsreserve sporthal De Korf	1.799.726	Verschillend, afhankelijk van soort investering (gebouw/materiaal/installaties)	Renteomslag
Dekkingsreserve jongerencentrum @Hok	1.001.809	2044	Renteomslag
Dekkingsreserve jongerencentrum Sassenheim	585.167	2039	Renteomslag
Dekkingsreserve 't Onderdak Sassenheim	2.249.305	2040	Renteomslag
Dekkingsreserve Scojesa	135.540	2041	Renteomslag
Dekkingsreserve Tjarda	137.433	2042	Renteomslag
Dekkingsreserve Kunstgrasvelden vv Foreholte	115.723	2018	Renteomslag
Dekkingsreserve Brandweergarage Warmond	642.749	2039	Renteomslag
Totaal dekkingsreserves	15.965.705		

Overzicht voorzieningen

Voorziening groot onderhoud riolering	
Type reserve:	Voorziening
Budgethouder:	Teammanager Buitenruimte Beheer
Doel:	Op basis van het Integraal Afwaterketenplan (IAWKP) het onderhoud van de riolering op peil houden en de werkzaamheden planmatig uitvoeren tegen jaarlijks gelijke kosten.
Saldo per 1 januari 2017	€ 838.310
Gewenste omvang:	Afhankelijk van actueel vastgestelde IAWKP.
Dotatie:	Jaarlijkse dotatie is bepaald op € 782.767. <i>Het huidige vastgestelde plan is het IAWKP (Integraal Afvalwaterketenplan) 2017-2021.</i>
Onttrekking:	De onttrekkingen zijn opgenomen in het IAWKP
Rentesystematiek:	N.v.t.
Geblokkeerd:	Nee
Looptijd:	Afhankelijk van looptijd beheerplan.
Opmerkingen:	Iedere vijf jaar wordt het Integraal Afvalwaterketenplan geactualiseerd. Het gewenste kwaliteitsniveau bepaald de hoogte van de dotatie en onttrekkingen.

Voorziening Groot Onderhoud Wegen	
Type reserve:	Voorziening
Budgethouder:	Teammanager Buitenruimte Beleid en Inrichting
Doel:	Op basis van het wegenbeheerplan wordt het onderhoud aan de wegen op peil gehouden en worden de werkzaamheden planmatig uitgevoerd tegen jaarlijks gelijke kosten.
Saldo per 1 januari 2017	€ 991.521
Gewenste omvang:	Afhankelijk van actueel vastgestelde wegenbeheerplan. <i>Het huidige vastgestelde plan is het Wegenbeheerplan 2017-2021</i>
Dotatie:	Jaarlijkse dotatie is in het wegenbeheerplan is bepaald op € 700.000.
Onttrekking:	De onttrekkingen zijn opgenomen in het wegenbeheerplan
Rentesystematiek:	N.v.t.
Geblokkeerd:	Nee
Looptijd:	Afhankelijk van looptijd beheerplan.
Opmerkingen:	

Voorziening Groot Onderhoud Waterwegen	
Type reserve:	Voorziening
Budgethouder:	Teammanager Buitenruimte Beheer
Doel:	Op basis van het baggerplan wordt het onderhoud aan waterwegen op peil gehouden en worden de werkzaamheden planmatig uitgevoerd tegen jaarlijks gelijke kosten.
Saldo per 1 januari 2017	€ 49.527
Gewenste omvang:	Afhankelijk van actueel vastgestelde baggerplan. <i>Het huidige vastgestelde plan is het Baggerplan 2015-2024</i>
Dotatie:	Jaarlijkse dotatie is bepaald op € 75.000.
Onttrekking:	De onttrekkingen zijn opgenomen in het baggerplan
Rentesystematiek:	N.v.t.
Geblokkeerd:	Nee
Looptijd:	Afhankelijk van looptijd beheerplan.
Opmerkingen:	

Voorziening Groot Onderhoud Gemeentelijke Gebouwen	
Type reserve:	Voorziening
Budgethouder:	Teammanager Facilitaire Zaken
Doel:	Op basis van het onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen wordt het onderhoud aan gemeentelijke gebouwen op peil gehouden en worden de werkzaamheden planmatig uitgevoerd tegen jaarlijks gelijke kosten.
Saldo per 1 januari 2017	€ 1.954.500
Gewenste omvang:	Afhankelijk van actueel vastgestelde onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen. <i>Het huidige vastgestelde plan is het Onderhoudsplan Gemeentelijk gebouwen 2017-2021</i>
Dotatie:	Jaarlijkse dotatie is bepaald op € 375.000.
Onttrekking:	De onttrekkingen zijn opgenomen in het meerjarenonderhoudsplan.
Rentesystematiek:	N.v.t.
Geblokkeerd:	Nee
Looptijd:	Afhankelijk van looptijd beheerplan.
Opmerkingen:	

Voorziening Pensioenfonds (ex) wethouders	
Type reserve:	Voorziening
Budgethouder:	Teammanager Financiën
Doel:	Voorziening van gelden voor de uitbetaling van pensioengelden voor (ex) wethouders.
Saldo per 1 januari 2017	€ 2.416.617
Gewenste omvang:	Op basis van (externe) actuariële berekeningen wordt de reservering bepaald voor de uitkering van de pensioenverplichtingen.
Dotatie:	Jaarlijkse dotatie is afhankelijk van jaarlijks berekende reservering per (ex) wethouder.
Onttrekking:	De onttrekkingen vindt plaats op de jaarlijkse uitbetaling van de pensioenen en bij pensioenbreuk van de uitkering van het pensioen ineens.
Rentesystematiek:	N.v.t.
Geblokkeerd:	Nee
Looptijd:	Onbepaalde tijd.
Opmerkingen:	Bepalend voor het instellen van deze voorziening is het ongelijkmatig karakter van de verplichting. De jaarlijks soms aanzienlijke fluctuatie door mogelijke (tussentijdse) wethouderswisselingen is hierbij een belangrijke wegingsfactor. De verplichtingen en daarmee de fluctuaties ervan worden nog verhoogd als oud-wethouders de gevormde pensioenrechten opeisen bij een pensioenbreuk. Het betreft verder wisselingen binnen een relatief kleine groep, de jaarlijkse schommelingen in de verplichtingen in verband met pensioenen en wachtgelden wethouders zijn al snel aanzienlijk.

Voorziening Grondexploitatie Hooghkamer	
Type reserve:	Voorziening
Budgethouder:	Domeinmanager Ruimtelijke Ontwikkeling
Doel:	Voorziening voor het opvangen van een eventuele negatieve afrekening van de grondexploitatie Hooghkamer.
Saldo per 1 januari 2017	€ 528.671
Gewenste omvang:	Afhankelijk van risico-inschatting
Dotatie:	Afhankelijk van risico-inschatting
Onttrekking:	Wordt bepaald bij het jaarlijks actualiseren van de grondexploitatie.
Rentesystematiek:	N.v.t.
Geblokkeerd:	Nee
Looptijd:	Totdat grondexploitatie Hooghkamer is opgeleverd en afgerekend.
Opmerkingen:	Bij Jaarrekening 2011 ontstaan.

Voorziening egalisatie afval	
Type reserve:	Voorziening
Budgethouder:	Teammanager Buitenruimte Beheer
Doel:	Egalisatie van de tarieven afvalstoffenheffing. De stand van de reserve wordt betrokken bij de bepaling van het tarief afvalstoffenheffing voor de komende jaren.
Saldo per 1 januari 2017	€ 2.122.388
Gewenste omvang:	n.v.t.
Dotatie:	Overschot tussen opbrengsten en uitgaven voor afvalstoffenheffing.
Onttrekking:	Tekort tussen opbrengsten en uitgaven voor afvalstoffenheffing
Rentesystematiek:	N.v.t.
Geblokkeerd:	Nee
Looptijd:	Onbepaalde tijd.
Opmerkingen:	

Voorziening egalisatie riool	
Type reserve:	Voorziening
Budgethouder:	Teammanager Buitenruimte Beheer
Doel:	Egalisatie van de tarieven voor rioolheffing. De stand van de reserve wordt betrokken bij de bepaling van het tarief rioolheffing voor de komende jaren.
Saldo per 1 januari 2017	€ 301.793
Gewenste omvang:	n.v.t.
Dotatie:	Overschot tussen opbrengsten en uitgaven voor rioolheffing.
Onttrekking:	Tekort tussen opbrengsten en uitgaven voor rioolheffing
Rentesystematiek:	N.v.t.
Geblokkeerd:	Nee
Looptijd:	Onbepaalde tijd.
Opmerkingen:	Het integraal afvalwaterketenplan loopt van 2017-2021

4.2 Bijlage 2: Overzicht reserves en voorzieningen per 1 januari 2017

Omschrijving	Saldo aan het begin van het dienstjaar	Vermeerdering wegens bijboeking van rente	Vermeerdering t.l.v. exploitatie	Vermindering t.b.v. exploitatie	Mutaties uit hoofde van res. bestemming vorig jaar	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Saldo aan het einde van het dienstjaar
1	2	3	4	5	6	7	8
Algemene reserves	65.554.551	-	1.590.876	1.740.933	-		65.404.494
Totaal algemene reserves	65.554.551	-	1.590.876	1.740.933	-		65.404.494
Bestemmingsreserves							
Reserve bodemsanering	413.350						413.350
Reserve Sociale woningbouw	553.169						553.169
Reserve Startersleningen (nog te storten)	466.745						466.745
Reserve Startersleningen (SVn)	5.064.619						5.064.619
Reserve Duurzaamheidsleningen (nog te storten)	400.000						400.000
Reserve Duurzaamheidsleningen (SVn)	598.522						598.522
Reserve grondexploitatie	12.588						12.588
Reserve Investeringsstrategie Holland Rijnland	867.201		2.491.195	731.905			2.626.491
Reserve IZA-gelden	70.832			50.000			20.832
Reserve Kunstwerken	-		30.000				30.000
Reserve openbare verlichting	939.804						939.804
Dekkingsreserve nieuwbouw gemeentehuis	2.165.526	129.666				222.514	2.072.678
Dekkingsreserve Park Rusthoff	923.357	46.095				81.771	887.681
Dekkingsreserve Sportcomplex Roodemolenpolder	3.241.368	226.572				313.168	3.154.772
Dekkingsreserve Sportcomplex Vijfmeiweg	440.073	30.769				40.566	430.276
Dekkingsreserve Sportcomplex Wasbeek, korfbal	947.036	66.214				87.297	925.953
Dekkingsreserve Sport- en recreatiecomplex Wasbeek	397.251	33.171				58.699	371.723
Dekkingsreserve sporthal Voorhout	233.278	10.489				15.305	228.462
Dekkingsreserve Clubgebouw Jeu de Boules De Vaste Voet	10.560	577				5.238	5.899
Dekkingsreserve sporthal De Korf	1.799.726	50.381				155.887	1.694.220
Dekkingsreserve jongeren centrum Voorhout	1.001.809	46.174				69.368	978.615
Dekkingsreserve jongeren centrum Sassenheim	585.167	40.919				52.253	573.833
Dekkingsreserve Sociaal Cultureel Centrum	2.249.305	157.304				195.938	2.210.670
Dekkingsreserve Scojesa	135.540	8.132				10.603	133.070
Dekkingsreserve Tjarda	137.433	8.246				10.751	134.928
Dekkingsreserve Kunstgrasvelden vv Foreholte	115.723	3.973				79.650	40.046
Dekkingsreserve Brandweergarage Warmond	642.749	18.924				42.432	619.241
Totaal bestemmingsreserves	24.412.731	877.606	2.521.195	781.905	-	1.441.439	25.588.189
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	89.967.282	877.606	4.112.071	2.522.838	-	1.441.439	90.992.683
Omschrijving	Saldo aan het begin van het dienstjaar	Vermeerdering wegens bijboeking van rente	Vermeerdering t.l.v. exploitatie	Vermindering t.l.v. exploitatie	Vrijval van voorzieningen	Aanwendungen direct ten laste van de voorzieningen	Saldo aan het einde van het dienstjaar
1	2	3	4	5	6	7	8
Onderhoudsegalisatievoorzieningen							
Voorziening groot onderhoud wegen	991.521		700.000			927.000	764.521
Voorziening groot onderhoud Waterwegen	49.527		75.000			76.124	48.403
Voorziening groot onderhoud Gemeentelijke gebouwen	1.954.500		375.000			335.207	1.994.293
<i>subtotaal</i>	<i>2.995.548</i>	<i>-</i>	<i>1.150.000</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>1.338.331</i>	<i>2.807.217</i>
Voorzieningen verplichtingen, verliezen en risico's							
Pensioenfondsen ex-wethouders	2.416.617		83.408			86.200	2.413.825
	2.416.617	-	83.408	-	-	86.200	2.413.825
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden							
Voorziening egalisatie afval	2.122.388			50.645			2.071.743
Voorziening egalisatie riool	301.793		32.203				333.996
Voorziening groot onderhoud riolering	838.310		782.767			688.454	932.623
Voorziening parkeerfondsen	30.000						30.000
<i>subtotaal</i>	<i>3.292.491</i>	<i>-</i>	<i>814.970</i>	<i>50.645</i>	<i>-</i>	<i>688.454</i>	<i>3.368.362</i>
Overige voorzieningen							
GREX Hooghekamer	528.671						528.671
<i>subtotaal</i>	<i>528.671</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>528.671</i>
TOTAAL VOORZIENINGEN	9.233.326	-	2.048.378	50.645	-	2.112.985	9.118.074
TOTAAL RESERVES EN VOORZIENINGEN	99.200.608	877.606	6.160.449	2.573.483	-	3.554.424	100.110.757